

Mircea GHIȚULESCU

Piatra Neamț

George Astaloș la Teatrul Tineretului

George Astaloș își depășește uneori opera dramatică (atât de semnificativă prin valoarea și răspândirea geografică) prin teatralitatea persoanei. Expansiv și convivial, atent interlocutor și pasionat vorbitor, el are darul magnetului, stârnind, în fiecare împrejurare, un val de curiozitate. Vorbește cu elocință despre propria operă, riscând să facă mai multă vâlvă prezentarea decât opera însăși. Are vocația prieteniei însoțită de sugestia ubicuității: dacă mergi la Paris, te invită fără fașoane la el acasă în rue de Boulainvilliers, dacă te afli în București, te pofteste, pe cheltuiala lui, să-i vezi ultima premieră la Piatra Neamț. Acest „Mrožek român“, cum l-a numit un critic francez datorită pieselor sale scrise în România în perioada „de rezistență“ (*Vin soldații* și *Ce ne facem fără Willi*), evitat în mod scandalos de scenele din București, este unul dintre scriitorii români cu cea mai bună penetrare internațională, fiind jucat în mai toate limbile din Europa, dar și peste Ocean. George Astaloș are astăzi o operă dramatică impunătoare pe care a și expus-o cu un desăvârșit simț artistic în holul Teatrului Tineretului din Piatra Neamț cu ocazia premierei **Spargere fără profit**. În sistemul blagian al trilogiilor, el și-a grupat textele dramatice în opt trilogii deși, deplin simbolică ar fi fost cifra nouă (nu e târziu, pentru că George Astaloș are însușirea miraculoasă de a avea timp pentru orice): *Teatrul revoltei*, *Teatru punctual*, *Teatrul alienării*, *Teatru politic*, *Comedii*, *Teatrul intruziunii*, *Teatrul scenic*, *Teatru istoric*. Sunt opt volume elegante în limba franceză. Fiind mai toate traduse în românește chiar de autor, o versiune paralelă în limba română ar da, poate, imaginea completă asupra semnificației românești a operei lui George Astaloș. *Spargere fără profit*, în premieră la Piatra Neamț, alături de *O masă pe cinste* și *Pantofi de damă* fac o figură aparte în opera unui autor pentru care teatrul a fost totdeauna militant, util și eficient, oarecum străin de divertismentul pur. Subintitulată „farsă polițistă“ comedia lucrează pe o situație dramatică binecunoscută: hoții care pătrund în toiul nopții în locuința cuiva, fie acesta un intelectual, ca în *Gluga pe ochi* de Iosif Naghiu, fie o bătrână perfidă ca în *Bătrâna și hoțul* de Viorel Savin. La George Astalos nu mai există un proprietar. Comedia este integrală: hoțul inițial, un începător, este surprins de hoțul secund, spărgător profesionist (Dan Grigoraș, distins și cumpănit), aceștia doi de inspectorul de la electricitate, de somnambuli care se plimbă noaptea pe acoperișurile clădirii, cum este Generalul nebun sau Doamna care dă comenzi. Pare că situația realistă se epuizează și că acest spațiu în care toată lumea vine să fure este lumea însăși pe care oamenii nu fac decât să o jefuiască. Regizorul Octavian Greavu (plecat din România în 1971, după declanșarea revoluției culturale, ca Vlad Mugur și alții), asistat de scenograful Laurențiu Dumitrașc, organizează un spațiu de lux cu obiecte de artă de mare valoare: tablouri de Renoir, Picasso, Tonitza, statui, bijuterii și bani. Doar că toate acestea sunt false: perfecte imitații ale valorilor și nu valori reale, ceea ce provoacă, în plină comedie, întrebarea neliniștitoare dacă nu cumva George

Astaloș ne avertizează să fim mai selectivi cu ce anume „jefuim“ în viață, riscul fiind să ne alegem doar cu falsuri. Bebert, începătorul naiv (jucat cu mobilitate și umor de Victor Giurescu, cu sunete argotice de București cum îi place dramaturgului), va renunța la spargeri pentru iubire. Din tot ce i se întâmplă, o alege pe tânăra *Julieta* (Nora Covali). Temele lui Astaloș, chiar dacă în cheie comică, sunt mereu prezente. Iubirea contra militarismul din *Vin soldații* este reprezentată de Generalul somnambul, o caricatură a militarismului ajuns la demență. Paul Chirilă face față cu greu unui rol extrem de bogat în semnificații, pe care Octavian Greavu îl reduce, prin costum, la caricatura (stângaci interpretată) a unui comunism decrepit. Este un amestec de personaje verosimile și neverosimile, iar întâlnirea dintre ele nu este foarte motivată. Dacă cele „verosimile“ (Bebert, Șefu, Julieta, Amazoana – spectaculoasă apariție a actriței Dorina Maria Haranguș) sunt acceptabile, intruziunea „absurzilor“ (Generalul, Doamna care dă comenzi cu mașina ei urmuziană de măcinat cafea – Smaranda Astanei este o bizară apariție de pe tărâmul celălalt) produce un spectacol autonom. Un spectacol absurd, ai zice, închis într-unul semirealist. Un inspector cu electricitatea, asemănător Căpitanului de pompieri din *Cântăreața cheală* (rol bine executat de Florin Mircea) se află la frontiera dintre cele două registre stilistice. Spectacolul lui Octavian Greavu reușește să se reunifice stilistic abia spre final, când totul se transformă în muzică, dans și voie bună.

Teatrul Tineretului, Piatra Neamț – *Spargere fără profit* de George Astaloș. Regia: Octavian Greavu. Scenografia: Laurențiu Dumitrașc. Distribuția: Smaranda Astanei (*Doamna*), Nora Covali (*Julieta*), Dorina Marina Haranguș (*Amazoana*), Dan Grigoraș (*Șeful*), Victor Giurescu (*Bebert*), Paul Chirilă (*Generalul nebun*), Florin Mircea (*Inspectorul*). Premiera: 4 aprilie 2005.

Brașov

O mască râde și două plâng

Un eșantion de trei spectacole din repertoriul recent al Teatrului „Sică Alexandrescu“ din Brașov îți provoacă amare reflexii. Pare că toți autorii sunt supărați pe lume, pe ei înșiși și, în cele din urmă, pe Dumnezeu. Dramaturgul austriac Peter Turini privește lumea prin ochii preotului Cristian Bley care și-a păstrat castitatea până la maturitate pentru a se feri de păcat. El este pe punctul să se spânzure pentru că nu a aflat ce înseamnă Păcatul pe care se fundamentează religia creștină. De fapt, nu discerne frontierele adesea confuze dintre Bine și Rău, motiv pentru care despre Păcat este mai bine să taci. Ceea ce și face în final, când își taie limba ca să nu răspundă la întrebările unei ziariste. Până atunci, însă, Cristian, pornit în căutarea Păcatului, este sodomizat, cunoaște femeia (Magda), politica (amintirea neștearsă a nazismului îi provoacă scene exaltate actriței Alma Hahn, admiratoare a „bărbăției“ hitleriste), bogăția și sărăcia dar, mai ales, îl cunoaște pe Rudi Hoffman, un tânăr care vrea să devină actor suportând toate umilințele unei societăți pe cât de arogante, pe atât de abjecte,